

τ' αλέτᾱ νὰ χιίζ' (ἔφερε τὰ ἐργαλεῖα διὰ νὰ κτίσῃ) Ὁφ.
2) Ἄροτρον (κατὰ τὸ σχῆμα κατ' ἐξοχήν) Πόντ. (Ὁφ.
Τραπ.) Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀλετήρι.

άλετο τό, Μῆλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὐσ. ἀλετὸς = ἄλεσις.

Ἡ πρὸς ἄλεσιν ὠρισμένη ποσότης δημητριακοῦ καρ-
ποῦ: Θὰ πάω αὔριο τὸ ἀλετό μου 'ς τὴ μηχανὴ Μῆλ. Διόκα
γὰ τ' αλέτο 'ς τὸ μύλο Ἀπύρανθ. Τ' αλέτο εἶν' ἀνάλεστο
αὐτόθ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀλεστικό 2.

άλετράκι τό, Α.Ρουμελ. (Καρ.) κ. ἄ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀλέτρι.

Μικρὸν ἄροτρον ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Κι ἂν εἶν' ἔτσι, πουλλοῦδι μου, νὰ σφάξω τὰ παιδιὰ μου,
νὰ κάψω τ' αλετράκι μου ἄλλος νὰ μὴν ὀργώσῃ,
νὰ κάψω καὶ τὸ ζυγούτσ'κο μου ἄλλος νὰ μὴ τὸ ζέψῃ
Καρ. Συνών. ἀλετρούδι.

άλετράπιδο τό, Ἄνδρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀλέτρι καὶ ἀπίδι.

Εἶδος ἀπίου (πιθανῶς διὰ τινὰ ὁμοιότητα τοῦ σχή-
ματος).

άλετράρις ὁ, Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλέτρι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-άρις.

Ὁ τεχνίτης ὁ κατασκευάζων ἄροτρα.

άλετράς ὁ, Ἡπ. Κρήτ. Κύπρ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Κορινθ.
Μάν.) κ. ἄ. — Λεξ. Κομ. Πόππλετ. Λάουνδ. Περίδ. Ἡπίτ.
Μ. Ἐγκλ. Βλαστ. αλετράς Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Κυδων.
Στερελλ. (Ἀκαρναν.) κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλέτρι. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

1) Ὁ κατασκευάζων ἄροτρα Ἡπ. Κρήτ. Κυδων. Κύπρ.
Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Στερελλ. (Ἀκαρναν.) κ. ἄ. — Λεξ. Μ. Ἐγ-
κυκλ. 2) Ὁ γεωργὸς Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Πελοπν.
(Κορινθ. Μάν.) — Λεξ. Πόππλετ. Κομ. Περίδ. Βλαστ. Ἡ
σημ. καὶ παρὰ Βλάχ.

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Κύπρ.

άλετράφτι τό, ἀμάρτ. αλετράφ' Μακεδ. (Γκιουβ.)
αλιτρόφτ' Μακεδ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀλέτρι καὶ ἀφτί. Ἐν τῷ τύπ. ἀλιτράφ'
τὸ δεῦτερον τ ἀπεβλήθη κατ' ἄνομ.

Συνήθως κατὰ πληθ., τὰ ἐκατέρωθεν τοῦ ἐλύματος τοῦ
ἀρότρου προσηρμοσμένα δύο ξύλα, ὅπως δι' αὐτῶν κατὰ
τὴν ἄροσιν ἀνυψώνεται τὸ χῶμα ἐκατέρωθεν τῆς αὐλακος,
τὴν ὁποίαν διανοίγει τὸ ὕνιον. Συνών. ἀφτί, παρά-
βολο, φτερό.

άλετρεᾶ ἡ, Ἡπ. Θράκ. Κρήτ. Πελοπν. (Λακων. Μάν.)
Σύμ. κ. ἄ. — Λεξ. Κομ. Πόππλετ. Γαζ. (λ. ἄλοξ) Λάουνδ.
Περίδ. Ἡπίτ. Βλαστ. αλετρεᾶ Δ. Κρήτ. αλετρεᾶ Κρήτ.
(Βιάνν.) αλετρεᾶ Ἡπ. Θράκ. (Ἀδριανούπ. Αἰν.) Ἰμβρ.
Στερελλ. (Ἀκαρναν.) κ. ἄ. αλετρεᾶ Μακεδ. (Γκιουβ.) αλατρεᾶ
ΣΖαμπελ. Ἄσμ. δημοτ. 750.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλέτρι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -εᾶ
δηλούσης πληγμᾶ. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

Ἡ διὰ τοῦ ἀρότρου διανοιγομένη αὐλαξ ἐνθ' ἄν.:
Κάμνον μὲ ἀλιτρεᾶ (διέρχομαι διὰ τοῦ ἀρότρου ἐφάπαξ
τὴν ἔκτασιν τοῦ ἀροτριουμένου ἀγροῦ) Γκιουβ. || Ἄσμ.

Πρώτη αλετρεᾶ ὀπῶριξε, πρώτη αλετρεᾶ πὺν ρίχνει,
ἀκούει τὸ μνημα καὶ βογκάει καὶ βαρυναστενάζει
(ρίχνω αλετρεᾶ = διὰ τοῦ ἀρότρου διανοίγω αὐλακα) Μάν.
Πβ. ἀλέτρεμα.

άλέτρεμα τό, ἀμάρτ. αλάτρεμα ΣΖαμπελ. Ἄσμ.
δημοτ. 750.

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀρότρεμα.

Ἡ διὰ τοῦ ἀρότρου ἀνασκαφὴ τῆς γῆς, ἀροτρίασις:
Ἄσμ.

Πρώτη αλατρεᾶν ὀπῶδωκε, ξέθαψε τὰ ποδάρι,
καὶ δεύτερην ἐξέθαψε πανώραιο παλληκάρι,
ἀφίνει ὁ νῆος τ' αλάτρεμα καὶ πιάνει μοιρολόγι
(δίνω αλετρεᾶ = διὰ τοῦ ἀρότρου διανοίγω αὐλακα). Συνών.
*ἀλέτρεμα, ὄργωμα.

άλετρευτής ὁ, ἀμάρτ. αλατρευτής ΚΘεοτόκ. Βιργ.
Γεωργ. 29.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀλετρεύω.

Ὁ ἀροτριῶν τὴν γῆν, γεωργός: Ποίημ.

... ἀπ' ἄλλο δὲ θὰ ἰδῆς λιβάδι νὰ γυρίσουν
πλειότερα ἀμάξια μὲ ὀκνηρὰ δαμάλια σπῖτι πάρεξ
ἐδῶθε ἡ κι ὅθε ὁ αλατρευτής ὁ ἀράθυμος λογγάρι
κουβάλησε ...

άλετρεύω Θράκ. Πελοπν. (Ἀρκαδ.) κ. ἄ. — Λεξ. Περίδ.
Ἡπίτ. αλατρεύω Κέρκ. Κεφαλλ. Λευκ. κ. ἄ. — ΑΜανούσ.
Τραγουδ. 2,70 ΣΖαμπελ. Ἄσμ. δημοτ. 750 ἄλατρεύω
Ἀπουλ. (Καλημ.) αλατρέγω Καλαβρ. (Μπόβ.) αλατρέ-
γουν Καλαβρ. (Μπόβ.) ἄλατρέγω Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.)
ἄλατρέγουν Ἀπουλ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀροτρεύω. Τὸ ἀλατρεύω κατ' ἀφομ.
ἐξακολουθητικὴν.

Καλλιεργῶ τὴν γῆν διὰ τοῦ ἀρότρου, ἀροτριῶ ἐνθ' ἄν.:
Ἄσμ.

Φέρουν γενὶ ἀπὸ μάστορα καινούργιο ἀπὸ καμίνι
γὰ ν' αλατρέφουνε τὴ γῆ, νὰ σπείρουνε κριθάρι
ΣΖαμπέλ. ἐνθ' ἄν.

Ἡρθε καιρὸς ν' αλατρευθῇ τὸ χέρισσ χωράφι,
φέρουν ζευγάρι ἀφ' τὰ βουνὰ κι αλάτρι ἀπὸ τοὺς κάμπους
ΑΜανούσ. ἐνθ' ἄν. Συνών. ἀλετρίζω.

άλέτρη ἡ, Πόντ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλέτρι.

Ἄροτρον. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀλετήρι.

άλέτρι τό, ἀρότρ' Τένεδ. ἀρέτρι Πελοπν. (Λεντεκ.)
ἀρέτρ' Θράκ. ἀλέτριον Β.Εὔβ. Σάμ. ἀλέτριν Πόντ. (Κερασ.
Ὁφ. Σαράχ.) ἀλέτρι κοιν. καὶ Καππ. (Ἀραβάν. Σίλατ.
Συνασσ.) Πόντ. ἀλέτρι Τσακων. ἀέτριν Πόντ. (Κολων.)
ἀγέτριν Πόντ. (Κολων.) ἀλέδρι Κρήτ. αλάτρι ΑΜανούσ.
Τραγουδ. 2,70 ΣΖαμπελ. Ἄσμ. δημοτ. 750 ἀλέτρ' Β.Εὔβ.
Ἡπ. Θεσσ. Θράκ. Κυδων. Λέσβ. Μακεδ. Πόντ. (Κοτύωρ.
Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) Σάμ. Στερελλ. Τένεδ. κ. ἄ. ἀλέτρι
Θράκ. Ἰμβρ. Καππ. (Ἀνακ. Ἀραβάν. Μιστ. Οὐλαγ.)
Μακεδ. (Γκιουβ. κ. ἄ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἄροτρον διὰ τοῦ διαμέσου τύπ.
ἀρότριον, ὅθεν ἀρότρι καὶ τροπῇ τοῦ ο εἰς ε διὰ

ρ άρετρι, εἴτα δὲ τροπῇ τοῦ ρ εἰς λ κατ' άνομ. άλέ-
τρι. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ. Εἰς τὸ άέτριν ἔγινεν άποβολή
τοῦ λ, εἴτα δὲ αναπτύχθη γ μεταξὺ τῶν φων., ὅθεν ὁ
τύπ. άγέτριν. Διὰ τὸ άλάτριπβ. τὸ ρ. άλετρεύω.
τὸ άλέτριρ' ἔκ τοῦ άλέτρ' κατ' άνάπτυξιν συνοδίτου
αὐθόγγ. μεταξὺ δύο συμφ. καθῶς καὶ ἄσπρη-ἄσπρ'
ἄσπιρ', μαύρη-μαύρ'-μαύρι', λίμνη-λίμν'
λίμιρ' κττ. Περὶ τούτων ἰδ. ἈνθΠαπαδοπ. Γραμμ.
τορ. ἰδιωμ. 22.

1) Τὸ ἄροτρον, γεωργικὸν ἐργαλεῖον πρὸς ἄροσιν τῆς
γῆς συνιστάμενον ἔκ τριῶν κυρίων μερῶν, τοῦ ἐλύματος
(λετροπόδι), τῆς ἐχέτης (χερήτρα), τοῦ ρυμοῦ
(σταβάρι) καὶ τοῦ ὕνιου κοιν. καὶ Καπ. (Ἀνακ. Ἀραβάν.
Πιστ. Οὐλαγ. Σίλατ. Συνασσ. κ.ά.) Πόντ. (Κερασ. Κολων. Κο-
τύωρ. Ὁφ. Σαράχ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Τσακων. : Φρ. Κάνον
άλέτρι (ἄροτριῶ) Θράκ. (Αἰν. κ.ά.) Τὸ περνάω τὸ χωράφι τρία
άλέτρια (τὸ ἄροτριῶ τρίς) Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κορινθ.)
Πρῶτο άλέτρι (πρῶτον ὄργωμα) Κρήτ. Δεύτερον - τρίτον
άλέτρι (δεύτερον - τρίτον ὄργωμα) Στερελλ. (Αἰτωλ. κ.ά.)
Τὸν καλαμπόκ' θέλ' τρία άλέτρια, τὸν σ'τάρ' ἕνα (ὁ ἀγρός, εἰς
τὸν ὁποῖον μέλλει νά σπαρῇ ἀραβόσιτος, πρέπει νά ὀργωθῇ
τρίς, εἰς τὸν ὁποῖον μέλλει νά σπαρῇ σῖτος, ἅπαξ) αὐτόθ.
Ἐκαμα τὸ χωράφι δυὸ άλέτρια (τὸ ὄργωσα δις) Κρήτ.
Φ'τεύουν μι τ' άλέτρι (φυτεύω τι ἀφοῦ ὀργώσω δύο τρεῖς
φορὰς τὴν γῆν μὲ τὸ ἄροτρον) Μακεδ. (Χαλκιδ.) || Παροιμ.
φρ. Δεύτερο άλέτρι, δεύτερο δεμάτι (ἡ διπλῇ ἄροτρίωσις
διπλασιάζει τὴν παραγωγὴν) Κεφαλλ. || Ἄσμ.

Ὅταν ἀρχίσῃ ὁ Αὐγουστος νὰ βαρυνχειμωνιάσῃ,
ὁ γεωργὸς τ' άλέτρι του ἀμέσως ἄς ταιριάζῃ
(ἂν ὁ χειμὼν προμηνύεται πρῶιμος, πρέπει ὁ γεωργὸς ἀπὸ
τοῦ Αὐγούστου νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ ἄροτρον διὰ νὰ ἀρχίσῃ
ἐνωρὶς τὴν ἄροτρίωσιν) Πελοπν. (Μεσσ.)

Κατὰ τὸν ἄντραν τὸ σπαθί, κατὰ τὸν βοῦν τ' άλέτρι
(ὅτι τὰ πάντα πρέπει νὰ εἶναι σύμμετρα καὶ ἀνάλογα)
Κάρπ.

Ἀποὺ ν' τ' άλέτρι δου μὴλὰ καὶ ὁ ζυγός του δάφνη,
κ' εἶν καὶ τὸ βουκεδράκι δου βασιλικὸ κλωνάρι
Κρήτ.

Φέρουν ζευγάρι ἀπ' τὸ βουνὸ κι άλάτρι ἀπὸ τοὺς κάμπους
ΣΖαμπέλ. ἔνθ' άν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. άλετήρι. β)
Τὸ ἔλυμα τοῦ ἄρότρου, ἦτοι τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ
τὴν βάσιν τοῦ ὄλου ἐργαλείου καὶ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ
ὁποῖου ἐφαρμόζεται τὸ ὕνιον, Κίμωλ. Νάξ. Ρόδ. Σέρφ.
Σίφν. Σῦρ. κ.ά. Συνών. άλετροπόδα, άλετροπόδι.

γ) Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ρυμοῦ τὸ συνεχόμενον μετὰ
τοῦ ἐλύματος, τὸ ὁποῖον συνήθως εἶναι καμπύλον καὶ
πολλαχοῦ ἰδιαίτερον ἐντελῶς προσαρμοζόμενον πρὸς τὸ
δεύτερον μέρος τοῦ ρυμοῦ Στερελλ. (Αἰτωλ.) 2) Ὁ
άστερισμὸς τῆς Μεγάλης Ἀρκτοῦ Μακεδ. 3) Ὁ άστε-
ρισμὸς τῆς Πλειάδος Θεσσ.

Πβ. άλετρο.
άλετριίδα ἦ, Μύκ. άλεδριίδα Μύκ. Σῦρ. ἄεδριίδα
Ἀνδρ.

Πιθανῶς ἔκ τοῦ οὐσ. άλέτρι.
Φυτόν τι ἐδώδιμον.

άλετριζω Ἡπ. Θήρ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Κρήτ. Χίος
κ.ά. — Λεξ. Κομ. Πόππλετ. Λάουνδ. Περίδ. Μ. Ἐγκυκλ.
Ἡπίτ. Βλαστ. άλιτριζον Ἡπ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. άλέτρι. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

Καλλιεργῶ τὴν γῆν διὰ τοῦ ἄρότρου, ἄροτριῶ ἔνθ' άν. :
Γῆ άλειτρισμένη Λεξ. Πόππλετ. Συνών. άλετρεύω.

άλετρισμα τό, Ἡπ. — Λεξ. Κομ. Λάουνδ. Ἡπίτ.
Μ. Ἐγκυκλ. Βλαστ.

Ἐκ τοῦ ρ. άλετριζω. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Καλλιέργεια τῆς γῆς διὰ τοῦ ἄρότρου, ἄροτριασμός.
Συνών. ὄργωμα.

άλετρίτης ὁ, Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. άλέτρι.

Τὸ καρφίον, διὰ τοῦ ὁποῖου καρφώνονται ἐπὶ τοῦ
ἐλύματος τοῦ ἄρότρου τὰ λεγόμενα φτερά. Πβ. άλε-
τράφτι.

άλετρο τό, ἄριτρον Σάμ. ἔρατρε Τσακων. ἔρατσε
Τσακων. ἄλοτρο Ἰκαρ. ἄλειτρον Ἡπ. (Χιμάρ.) Ἰκαρ.
Κύπρ. Κῶς Ρόδ. Τήλ. Χίος (Καρδάμ.) κ.ά. — Λεξ. Λάουνδ.
άλετρο Ἀμοργ. Ἀνδρ. Εὐβ. (Κάρυστ.) Ἰκαρ. Ἰων. (Καράμπ.)
Κύθν. Κῶς Μύκ. Νάξ. Πάρ. (Λεῦκ.) Σύμ. Τήλ. Τήν. κ.ά.
άλιτρον Λέσβ. κ.ά. άλατρον Κάρπ. άλατρο Ἀπουλ.
(Καλημ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Κάλυμν. Κάρπ. Κέρκ. (Ἀργυ-
ράδ. κ.ά.) Σίφν. κ.ά. — ΚΘεοτόκ. Καραβέλ. 84 άλατρον
Καλαβρ. (Μπόβ.) άλειτρος ὁ, Ἡπ. Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἄροτρον, ἐν ᾧ τὸ ο ἐτράπη εἰς ε διὰ
τὸ ρ, ὁ δὲ τύπ. ἄρετρον ἔγινεν άλετρο τραπέντος τοῦ ρ
εἰς λ κατ' άνομ. Τὸ άλετρον καὶ παρὰ Πορτ.

1) Τὸ γεωργικὸν ἐργαλεῖον ἄροτρον σύνηθ. καὶ Ἀπουλ.
(Καλημ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Τσακων. : Ἐξέξασιν 'ς τ' άλειτρον
τὸ ζευγάρι Κύπρ. Ἀλειτρον ξύλενον - σιερέτινον (σιδηροῦν)
αὐτόθ. Ἀνθρῶπος μ' ἕνα άλατρο 'ς τὸν ὤμο ὠδηγοῦσε 'ς τὸ
χωρὶ τὸ μαῦρο καματερό του ΚΘεοτόκ. ἔνθ' άν. || Φρ. Κάμνω
πέντε άλειτρα τ' ἀμπέλι (τὸ ὀργώνω πεντάκις) Κῶς || Ἄσμ.

Καινούργιος ὅπ' ὁ άλειτρος, Σύρμω μαλαματένια,
καινούργιος ὅπ' ὁ άλειτρος, ἄξιο 'ταν τὸ ζευγάρι

Ἡπ. 2) Τὸ ἔλυμα τοῦ ἄρότρου Σίφν. Συνών. άλε-
τροπόδα, άλετροπόδι.

Πβ. άλέτρι.

άλετροδέμα τό, Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. άλέτρι καὶ δέμα.

Δεσμὸς τις ἡ κρίκος ἔκ σχοινίου, ὅστις περισφίγγεται
περὶ τι ἀντικείμενον ἐλκομένων κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν
τῶν ἄκρων τοῦ σχοινίου (τοιοῦτος δεσμὸς τιθανῶς ἐχρη-
σιμοποιεῖτο ἄλλοτε πρὸς σύνδεσιν τοῦ ρυμοῦ τοῦ ἄρότρου
πρὸς τὸν ζυγόν).

άλετροζυγα τά, Πόντ. (Χαλδ. κ.ά.)

Ἐκ τῶν οὐσ. άλέτρι καὶ ζυγόν, δι' ὃ ἰδ. ζυγός.

Τὸ ἄροτρον μετὰ τοῦ ζυγοῦ: Παροιμ. Τ' ὀκνᾷ' κον τὸ
βούδ' τὴν Κερεκὴν λείδ' τ' άλετροζυγα (τὸ ὀκνηρὸ βόδι
τὴν Κυριακὴν λείχει τ' ἄλ.) Συνών. ζυγάλετρα.

άλετροθηλειά ἦ, ἀμάρι. άλιτρονθιλειά Ἡμβρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. άλέτρι καὶ θηλειά, παρ' ὃ καὶ θελειά
- θιλειά.

1) Εἶδος κόμβου ἡ δεσμοῦ διὰ σχοινίου, ὁποῖος εἶναι
ὁ πρὸς τὴν λαβὴν τοῦ ἄρότρου δεσμὸς τῶν ἡνίων τῶν
ἄροτριῶντων βοῶν. 2) Ἐπιρρηματ. κατὰ τὸν τρόπον
τῆς άλετροθηλειᾶς: Δένου τοῦ σκ'νι άλιτρονθιλειά.

